

Høring - Tilgang til taushetsbelagte opplysninger i Folkeregisteret - Forslag til ny forskrift til barnehageloven og forslag til endringer i forskrift til opplæringsloven og forskrift til friskoleloven

Status

Innsendt til Utdanningsdirektoratet

Innsendt og bekreftet av instansen via e-post

Innsendt av

Lou Cathrin Norreen

Innsendt dato

8. august 2018

På vegne av

Foreldreutvalget for barnehager

Målgruppe

Øvrig offentlig virksomhet (Offentlig)

Stilling

seniorrådgiver

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte øvrig offentlig virksomhet.

1. Innledning

Kunnskapsdepartementet sender med dette forslag til endringer i forskrift til opplæringsloven og forskrift til friskoleloven, samt en ny forskrift til barnehageloven, på høring. Forslagene skal sikre at offentlige myndigheter fortsatt får tilgang til taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret dersom de trenger det for å utføre oppgaver etter barnehageloven, opplæringsloven og friskoleloven, eller etter forskrifter gitt i medhold av de tre lovene.

Høringen er åpen for alle. Alle som ønsker det, kan uttale seg om forslagene. Utdanningsdirektoratet administrerer høringen på vegne av Kunnskapsdepartementet, og høringsinnspillene som kommer inn, vil bli sendt til departementet.

Høringsfristen er 1. september 2018.

2. Bakgrunn

Lov 9. desember 2016 nr. 88 om folkeregistrering trådte i kraft 1. oktober 2017. Med

den nye loven må hjemmelen for å utlevere opplysninger fra Folkeregisteret som er underlagt taushetsplikt, stå i det regelverket som gjelder for de ulike saksområdene. Vedtak om utlevering av opplysninger etter den tidligere folkeregisterloven av 1970, gjelder frem til ett år etter at den nye loven trådte i kraft. Fra og med 1. oktober 2018 må derfor hjemmel være på plass i «egen lov» dersom tilgangen til taushetsbelagte opplysninger skal videreføres.

Stortinget vedtok i juni 2018 endringer i barnehageloven, opplæringsloven og friskoleloven for å sikre at offentlige myndigheter på barnehage- og grunnsopplæringsområdet fortsatt vil ha tilgang til nødvendige opplysninger fra Folkeregisteret. Lovendringene ble fremmet av Finansdepartementet i samråd med Kunnskapsdepartementet, jf. [Prop. 86 LS \(2017-2018\)](#) kap. 13. Lovendringene vil tre i kraft 1. oktober 2018. Endringene innebærer at Kunnskapsdepartementet må gi nærmere forskrifter om *hvilke opplysninger* som skal kunne innhentes. Dette er bakgrunnen for forslaget til forskriftsendringer som presenteres i dette høringsnotatet.

3. Gjeldende rett

3.1. Folkeregisterloven av 1970 og folkeregisterforskriften av 2007 (begge opphevet)

Folkeregisterloven av 1970 regulerte både folkeregistermyndighetens taushetsplikt og adgangen til å utlevere opplysninger fra Folkeregisteret. Hvilke opplysninger hos Folkeregisteret som er underlagt taushetsplikt, har med andre ord ikke vært regulert av forvaltningsloven, men av folkeregisterloven selv. Forvaltningslovens bestemmelser om taushetsplikt gjelder likevel for de virksomhetene på barnehage- og grunnsopplæringsområdet som mottar opplysninger fra Folkeregisteret, jf. barnehageloven § 20, opplæringsloven § 15-1 og friskoleloven § 7-3.

Frem til 1. oktober 2018 kan offentlige myndigheter innhente følgende opplysninger fra Folkeregisteret dersom det er fattet vedtak etter *tidligere* folkeregisterforskrift av 2007 § 9-3 nr. 1 første punktum: noen få personers fulle navn, fødested, fødselsdato, personnummer eller D-nummer, adresse, sivilstand, ektefelle/registrert partner, barn, foreldre og eventuell dødsdato. Forutsetningen er at det foreligger et begrunnet behov og at opplysningene ikke kan røpe klientforhold e.l. som må anses som personlig.

Andre opplysninger om personer kan gis til offentlig myndighet som har hjemmel i lov til å innhente opplysninger fra Folkeregisteret uten hinder av lovbestemt taushetsplikt, jf. § 9-3 nr. 1 andre punktum i tidligere folkeregisterforskrift. Ettersom dette ikke er hjemlet i barnehageloven, opplæringsloven eller friskoleloven, gjelder ikke dette for virksomhet etter disse lovene. Det betyr for eksempel at informasjon om hvem som har foreldreansvar for et barn, ikke har vært utlevert.

Utlevering av opplysninger til personer og private institusjoner er i den opphevede forskriften regulert i § 9-4. Opplysningene må da være nødvendige for å ivareta lovmessige rettigheter eller plikter, jf. § 9-4 nr.1 andre punktum. Utlevering av opplysninger om sivilstand, ektefelle/registrert partner, foreldre og barn krever dessuten at det sendes skriftlig søknad ved særskilte tilfeller. Det har ikke vært utlevert opplysninger om sivilstand, ektefelle/registrert partner, foreldre og barn på bakgrunn av slike søknader til private virksomheter på barnehage- og grunnopplæringsområdet.

3.2. Folkeregisterloven av 2016

I ny folkeregisterlov av 2016 skilles det mellom utlevering av taushetsbelagte opplysninger og utlevering av opplysninger som ikke er underlagt taushetsplikt. Hvilke opplysninger hos Folkeregisteret som er underlagt taushetsplikt, reguleres fremdeles av folkeregisterloven selv, ikke av forvaltningsloven.

Ifølge folkeregisterloven § 9-1 andre ledd er følgende opplysninger *ikke* omfattet av taushetsplikten, med mindre opplysningene røper et klientforhold eller andre forhold som gjør at de må anses som personlige:

- En persons fulle navn (inkl. navnehistorikk)
- Fødselsdato
- Fødsels- og d-nummer (dersom det angis et begrunnet behov)
- Kjønn
- Adresse (inkl. adressehistorikk)
- Fødested
- Statsborgerskap
- Sivilstand
- Grunnlaget for registrert identitet etter lovens § 3-2
- Vergemål
- Stadfestet fremtidsfullmakt
- Eventuell dødsdato

Etter § 10-1 første ledd kan offentlige myndigheter og virksomheter få utlevert *ikke-taushetsbelagte* opplysninger fra Folkeregisteret. Det samme gjelder private virksomheter som utfører lovpålagte oppgaver eller oppgaver på vegne av det offentlige, og finansforetak. Opplysningene kan gjøres elektronisk tilgjengelig gjennom lister basert på fødselsnummer og d-nummer. Det betyr at offentlige myndigheter m.fl. også kan få tilgang til ikke-taushetsbelagte folkeregisteropplysninger om en nærmere angitt gruppe personer, for eksempel slik at kommunene kan få uttrekk fra Folkeregisteret over alle seksåringer i kommunen i forbindelse med skolestart.

Andre private virksomheter og aktører kan bare få utlevert ikke-taushetsbelagte opplysninger om navngitte identifiserbare personer. Dette følger av § 10-1 andre ledd. Opplysninger om fødselsnummer og d-nummer utleveres dessuten bare dersom det angis et begrunnet behov. Opplysninger for oppdatering av eksisterende registre kan likevel gjøres elektronisk tilgjengelig gjennom lister basert på fødselsnummer og d-nummer.

§ 10-2 sier at *taushetsbelagte opplysninger* kan utleveres til offentlige myndigheter og virksomheter som har hjemmel i lov til å innhente opplysninger fra Folkeregisteret uten hinder av taushetsplikt. Det samme gjelder private virksomheter som har slik hjemmel. Opplysningene kan gjøres elektronisk tilgjengelig gjennom lister basert på fødselsnummer og d-nummer. Dette innebærer at folkeregisterloven ikke lenger åpner for utlevering av taushetsbelagte opplysninger med mindre det foreligger særlig hjemmel i lov.

Taushetsbelagte opplysninger som kan utleveres til virksomheter med særlig hjemmel, presenteres slik på [Skatteetatens nettsider](#):

- Elektronisk kontaktinformasjon
- Kontaktopplysninger for dødsbo
- Foreldre
- Ektefelle/registrert partner
- Barn
- Foreldreansvar
- Adopsjon
- Familienummer
- Tilknytning til Sametingets valgmanntall
- Samisk språk
- Oppholdsstatus
- Utenlandsk identifikasjonsnummer
- Utlendingsmyndighetenes identifikasjonsnummer
- Registreringsstatus, med unntak av statusene "bosatt", "utflyttet", "død", "opphørt" og "inaktiv" – som er unntatt fra taushetsplikt i forskrift.

Ifølge § 13-1 tredje ledd bortfaller vedtak om utlevering av opplysninger fra Folkeregisteret truffet med hjemmel i folkeregisterloven av 1970, ett år etter at den nye loven trådte i kraft. Loven trådte i kraft 1. oktober 2017. Vedtakene bortfaller med andre ord 1. oktober 2018.

3.3. Barnehageloven, opplæringsloven og friskoleloven

Innhenting av opplysninger fra Folkeregisteret har tidligere ikke vært regulert i barnehageloven, opplæringsloven eller friskoleloven med forskrifter.

Stortinget vedtok i juni 2018 følgende nye bestemmelser (her kun gjengitt på bokmål) i barnehageloven § 22 a, opplæringsloven § 15-9 og friskoleloven § 7-8 for å sikre at offentlige myndigheter fortsatt vil ha tilgang til nødvendige opplysninger fra Folkeregisteret:

Offentlige myndigheter kan uten hinder av taushetsplikt innhente opplysninger fra Folkeregisteret når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter denne loven. Departementet gir forskrift om hvilke opplysninger som kan innhentes.

Lovendringene vil tre i kraft 1. oktober 2018. De nye bestemmelsene er omtalt i [Prop. 86 LS \(2017–2018\)](#).

4. Departementets vurderinger og forslag

4.1. Behovet for opplysninger

Offentlige myndigheter trenger enkelte opplysninger fra Folkeregisteret dersom de skal kunne utføre de oppgavene de er pålagt etter barnehageloven, opplæringsloven, friskoleloven og forskriftene som er gitt i medhold av disse tre lovene. Dette kan gjelde både opplysninger som *ikke* er underlagt taushetsplikt etter folkeregisterloven, og opplysninger som er underlagt slik taushetsplikt.

Flere av de opplysningene som offentlige myndigheter frem til nå har kunnet få utlevert etter tidligere folkeregisterforskrift § 9-3, regnes etter gjeldende folkeregisterlov som ikke-taushetsbelagte. Det er derfor ikke nødvendig å vise til særlig hjemmel for å søke Skatteetaten om å få disse opplysningene utlevert. Kommunene kan for eksempel få opplysninger som navn, fødselsdato og adresse, og oversikt over de som skal begynne på skolen.

Der det foreligger et begrunnet behov, har offentlige myndigheter frem til nå også kunnet få informasjon om *ektefelle/registrert partner, barn og foreldre*. Disse opplysningene regnes etter gjeldende folkeregisterlov som taushetsbelagte opplysninger, og utlevering fra og med 1. oktober i år vil derfor kreve særlig adgang.

Offentlige barnehage- og skolemyndigheters behov for informasjon er i Prop. 86 LS (2017–2018) beskrevet slik:

«For å kunne utføre dei oppgåvene dei er pålagde etter desse lovene, treng offentlege styresmakter enkelte opplysningar frå Folkeregisteret som er omfatta av teieplikt etter folkeregisterloven. Opplysningar om foreldre er til dømes nødvendig om kommunen må undersøkje kvifor eit barn ikkje møter på skulen. Det er ei plikt til foreldresamarbeid både i barnehagen, grunnskulen og i vidaregåande opplæring. I tillegg til ei generell plikt til samarbeid med heimen, har foreldre til barnet krav på informasjon i særleg angitte saker. Både kommunar, fylkeskommunar og staten kan drive offentlege skolar etter opplæringslova. Kommunen og fylkeskommunen har òg ansvaret for å utføre enkelte oppgåver etter friskolelova. Det er til dømes eit kommunalt ansvar at det blir utarbeidd sakkunnig vurdering og gjort vedtak om spesialundervisning for friskoleelevar som treng dette, og å innhente dei nødvendige foreldresamtykka. Dersom eit barn under opplæringspliktig alder treng spesialpedagogisk hjelp, har kommunen, i enkelte tilfeller fylkeskommunen, ei tilsvarende plikt etter barnehageloven. Reglane om søskenmoderasjon i forskrift om foreldrebetaling i barnehagar gjer det til dømes naudsynt med informasjon om søsken som bur fast saman, og den folkeregistrerte adressa til foreldre.»

Det fremgår av Prop. 86 LS (2017–2018) at formålet med de nye lovbestemmelsene i barnehageloven, opplæringsloven og friskoleloven er å videreføre den muligheten til å innhente opplysninger som offentlige barnehage- og skolemyndigheter har i dag. Som beskrevet under 3.1, har det ikke vært utlevert opplysninger om sivilstand, ektefelle/registrert partner, foreldre og barn til private virksomheter på barnehage- og grunnsopplæringsområdet. De nye lovbestemmelsene åpner derfor ikke for utlevering av taushetsbelagte opplysninger til andre enn offentlige myndigheter.

I tråd med det angitte formålet Prop. 86 LS (2017–2018) er derfor departementets høringsforslag å videreføre eksisterende tilgang for offentlige barnehage- og skolemyndigheter. Det vil si at det foreslås å gi tilgang til opplysninger om *ektefelle, registrert partner, barn og foreldre*. Ifølge lovbestemmelsene skal tilgangen bare gjelde slike opplysninger som er reelt nødvendige for å utføre oppgaver etter den aktuelle loven og forskriftene til loven. Dette trenger ikke være de samme opplysningene etter alle tre lovene. Departementet ønsker derfor innspill fra høringsinstansene om hvilke taushetsbelagte opplysninger i Folkeregisteret som er nødvendige, og ber om at det angis hvilke(n) av de tre lovene dette gjelder.

4.2. Foreldreansvar

Det er tidligere lagt til grunn at foreldres rettigheter overfor skolen følger av at de har foreldreansvar, se Utdanningsdirektoratets rundskriv Udir-7-2010 *Foreldresamarbeid i grunnskolen og vidaregåande opplæring*.

Barnehagelovens forarbeider tilsier at dette også gjelder for barnehage, jf. Ot.prp. nr. 72 (2004–2005) s. 26. Hvem som har foreldreansvaret for et barn, er en taushetsbelagt opplysning i Folkeregisteret. Dersom noen inngår avtaler om foreldreansvar som ikke er meldt til Folkeregisteret, vil ikke avtalen være gyldig, jf. barneloven § 39. Det er derfor et spørsmål om opplysninger om foreldreansvar er noe offentlige myndigheter burde få tilgang til. Offentlige myndigheter på barnehage- og grunnopplæringsområdet har imidlertid ikke hatt tilgang til opplysninger om foreldreansvar etter tidligere folkeregisterlov, og departementet er ikke kjent med at dette har vært et større problem.

Barneloven skiller mellom hvem som er barnets foreldre (kap. 2), hvem som har foreldreansvar for barnet og hvor barnet skal bo fast (kap. 5) og barnets og foreldrenes samværsrett (kap. 6). Avtaler om delt fast bosted og samvær har etter barneloven betydning for hvem av foreldrene som kan ta ulike større og mindre avgjørelser på vegne av barnet og til hvilket tidspunkt. Avtaler om fast bosted og samvær meldes ikke til Folkeregisteret. Informasjon om hvem av foreldrene som kan ta avgjørelser knyttet til barnets barnehage- og skolehverdag, vil derfor fremdeles forutsette kontakt og avklaringer med foreldrene, selv om informasjon om foreldreansvaret skal kunne hentes inn fra Folkeregisteret.

Departementet ber særlig om høringsinstansenes synspunkt på om det er behov for informasjon om foreldreansvar for å utføre oppgaver etter henholdsvis opplæringsloven, friskoleloven og barnehageloven.

4.3. Foreldre

Foreldre som *ikke* har foreldreansvar, har også rett til opplysninger om barnet fra barnehage og skole. Dette gjelder likevel ikke hvis barnet har krav på taushet eller formidling av opplysninger kan være til skade for barnet, jf. barneloven § 47. Offentlige instanser trenger ikke informere foreldre uten foreldreansvar av eget tiltak, men skal gi opplysninger om de blir bedt om det. Departementet legger derfor til grunn at det vil kunne være behov for å hente inn opplysninger om hvem som er barnets foreldre, uavhengig av om man også har tilgang til opplysninger om hvem som har foreldreansvar, men ønsker innspill fra høringsinstansene om dette.

4.4. Barn

Etter forskrift om foreldrebetaling i barnehager skal kommunen sørge for søskenmoderasjon for søsken som bor fast sammen, jf. § 3 første ledd. For å vite om kravet til søskenmoderasjon er oppfylt, er det behov for informasjon om barnehagebarnets foreldre og andre barn foreldrene har som bor sammen med barnehagebarnet.

Etter departementets vurdering er det usikkert om opplæringsloven eller friskoleloven gjør det nødvendig å ha tilgang til folkeregistrerte opplysninger om en persons barn. Departementet gjør oppmerksom på at slik tilgang *ikke* er nødvendig for å hente ut informasjon om for eksempel seksåringer i forbindelse med skolestart. Denne informasjonen vil offentlige myndigheter uansett kunne hente ut som ikke-taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret.

Departementet ber derfor særlig om høringsinstansenes synspunkt på om det er behov for taushetsbelagte opplysninger om noens barn for å utføre oppgaver etter henholdsvis opplæringsloven, friskoleloven og barnehageloven.

4.5. Ektefelle/registrert partner

Etter forskrift om foreldrebetaling i barnehager skal foreldrebetaling for første barn i barnehage utgjøre maksimalt seks prosent av husholdningens samlede personinntekt, jf. § 3 tredje ledd. Som en husholdning regnes ektefeller, registrerte partnere og samboere, jf. bestemmelsens sjette ledd. Departementet legger derfor til grunn at det vil kunne være behov for å innhente opplysninger om ektefelle eller registrert partner for å utføre oppgaver etter barnehageloven. (Det finnes ingen formell registreringsordning for samboerforhold i Norge. Dette kan derfor ikke

hentes inn fra Folkeregisteret. De som trenger bekreftelse på at de bor sammen, må bestille hver sin bostedsattest fra Skatteetaten.)

Etter departementets vurdering er det usikkert om opplæringsloven eller friskoleloven gjør det nødvendig med informasjon om ektefelle og registrert partner. Departementet ber derfor særlig om høringsinstansenes synspunkt på om det er behov for opplysninger om ektefelle eller registrert partner for å utføre oppgaver etter henholdsvis opplæringsloven, friskoleloven og barnehageloven.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser

Ettersom endringene er en videreføring av gjeldende rett, kan departementet ikke se at de vil ha økonomiske eller administrative konsekvenser.

6. Forslag til forskriftsregulering

6.1. Forslag til ny forskrift til barnehageloven

Ny forskrift til barnehageloven skal lyde slik:

Forskrift om innhenting av opplysninger fra Folkeregisteret ved utføring av oppgaver etter barnehageloven

§ 1. *Innhenting av opplysninger fra Folkeregisteret*

Når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter barnehageloven, kan offentlige myndigheter uten hinder av taushetsplikt innhente opplysninger fra Folkeregisteret om:

1. foreldre
2. barn
3. ektefelle
4. registrert partner

6.2. Forslag til endringer i forskrift til opplæringsloven

Nytt kapittel 22A skal lyde slik:

Kapittel 22A. Innhenting av opplysninger fra Folkeregisteret

§ 22A-1. *Innhenting av opplysninger fra Folkeregisteret*

Når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter opplæringslova, kan offentlige myndigheter uten hinder av taushetsplikt innhente opplysninger fra Folkeregisteret om:

1. foreldre
2. barn
3. ektefelle
4. registrert partner

6.3. Forslag til endringer i forskrift til friskoleloven

Nytt kapittel 7B skal lyde slik:

Kapittel 7B. *Innhenting av opplysninger frå Folkeregisteret*

§ 7B-1. *Innhenting av opplysningar frå Folkeregisteret*

Når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter friskolelova, kan offentlege myndigheiter utan hinder av teieplikt innhente opplysningar frå Folkeregisteret om:

1. foreldre
2. barn
3. ektefelle
4. registrert partner

6.4. Ikrafttredelse

Foreslått ikrafttredelse er 1. oktober 2018.

7. Spørsmål til høringsinstansene

Hvilke taushetsbelagte opplysninger i Folkeregisteret trenger offentlige myndigheter for å utføre oppgaver etter barnehageloven med forskrifter?

Kommentar

Ingen utover de som allerede er nevnt i Folkeregisteret.

Hvilke taushetsbelagte opplysninger i Folkeregisteret trenger offentlige myndigheter for å utføre oppgaver etter opplæringsloven med forskrifter?

Ikke svart

Hvilke taushetsbelagte opplysninger i Folkeregisteret trenger offentlige myndigheter for å utføre oppgaver etter friskoleloven med forskrifter?

Ikke svart

Har forslaget økonomiske og administrative konsekvenser?

✕ Nei

Ingen kommentar fra instansen

Har dere kommentarer til forslaget til forskriftsbestemmelser (plassering og ordlyd)?

Kommentar

Ingen kommentarer.

Har dere andre kommentarer til forslaget?

Kommentar

Ingen kommentarer.

Vennlig hilsen

Erik Saglie
avdelingsdirektør

Gøril Liland Rognved
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent.